

י"ב רבי יוחנן וסביא אמרי אין מקבלין גרים מן התרמודיים. מימה היכי פליג ר' יוחנן אחגי הנציח ושמה סבר ר' יוחנן שלא אמרה חגי מעולם: **קא פסיק ותני אפי' מתרמוד.** מימה דלמא לבד מתרמוד כדאמרי' צפ"ק דגיטין (דף א.) לא לבד מצבל: **אמוראי** נינהו ואיבא דרבי יוחנן. דההוא דסבר אין מקבלים גרים מן התרמוד לית ליה אליבא דרבי יוחנן שמהא הלכה כסתם משנה א"ג סבר מן העובדי כוכבים טהורים לבד מתרמוד ומיהו ע"כ י"ל דל"ל הלכה כסתם משנה דהא קסבר עובד כוכבים ועבד הבא על ישראלית הולד ממזר וסתם ומנ"י דהאומר (קדושין דף טו: ס) סברה *דהולד כשר דלר"ע דוקא דאמר אין קידושין תופסין צחיצי לאוין הוא דהו ממזר מעובד כוכבים ועבד כדמוכח צפרק עשרה יוחסין (שם עה: ושם) ומנ"י דהאומר סוברת דקידושין תופסין צחיצי לאוין דקתני כל מקום שיש קידושין ויש שם עבירה כגון ממזרת ונתינה לישראל וא"כ אין ממזר מעובד כוכבים ועבד והא דקתני התם כל מי שאין לה עליו קידושין אבל יש עליה קידושין מעל אחרים הולד ממזר היינו כמו שפירש התם ואילו היא כגון הבא על אחת מכל עריות שבתורה ולא מעובד כוכבים ועבד נמי אע"ג דעובד כוכבים ועבד נמי אין לה עליו קידושין ויש עליה קידושין מעל אחרים וכה"ג איכא בגמרא ואע"ג דאיכא סתמא אחרינא לקמן צפרק אלמנה (דף טו: ס) דסברה דיש ממזר מעובד כוכבים ועבד מ"מ מאי אולמיה דהך סתמא מהך סתמא דכה"ג פריך צריש שבועות (דף ז.)

ואפי' מתרמוד. אלמא לאו צפ"ק קיימי: **מקבלים גרים.** ולא אמרי' ישראלים ממזרים הם: **מתרמוד מ"ט לא.** מקבלים: **עבדי שלמה.** ששאלו צנות ישראל (ב) מחמת עושרן ודרין שם בחוקת עובדי כוכבים וקסבר עובד כוכבים ועבד הולד ממזר: **משום צנות ירושלים.** לקמיה מפרש לה צנות ירושלים צחורבנה כשאלו עובדי כוכבים ושאלום: ה"ג **אלא למ"ד משום צנות ירושלים מאי היא?** קשויי. מושגי קשת: **נער הייסי.** איידי דלזכריה (ג) הא דלעילא) **אמוראי** נינהו ואליבא דר' יוחנן מתרמוד מאי טעמא לא פליגי בה רבי יוחנן וסביא חד אמר משום עבדי שלמה וחד אמר משום בנות ירושלים בשלמא למ"ד משום עבדי שלמה קסבר (ד) עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר אלא למ"ד משום בנות ירושלים מאי פליגי בה רב יוסף ורבנן ותרווייהו משמיה דרבה בר בר חנה חד אמר תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי קשתותי וחד אמר תריסר אלפי גברי ומנייהו שיתא אלפי קשתותי בשעה שנכנסו עובדי כוכבים להיכל הכל נפנו על כסף וזהב והם נפנו על בנות ירושלים שנאמר ינשים בציון ענו בתולות בערי יהודה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן פסוק זה שר העולם אמרו **נער הייתי גם זקנתי מאן אמריה** אילימא קודשא בריך הוא מי איכא זקנה קמיה ואלא דוד אמריה מי קשיש כולי האי אלא ש"מ שר העולם אמרו ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב **ידו פרש צר על כל מחמדיה זה עמון ומואב בשעה שנכנסו עובדי כוכבים להיכל הכל נפנו על כסף וזהב והם נפנו על ס"ת אמרו זה שכתוב בו **לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' ישרף באש צוה ה' ליעקב סביביו צרו**** א"אמר רב כגון הומניא לפום נהרא אמר רב יהודה א"ר אסי עובד כוכבים שקידש בומן הזה חוששין לקדושין שמא מעשרת השבטים הוא והא כל דפריש **מרובא פריש** בדוכתא דקביעי דאמר רבי אבא בר כהנא **וינחם בחלה ובחבור נהר גזון וערי מדי חלה זה חלוון והחבור** וז

מוסף רש"י

קפסיק ותני. הבאין מבין העובדי כוכבים טהורין ואפילו מן תרמוד. אלמא בני תרמוד עובד כוכבים גמורים הן (דהא) זאת אומרת מקבלין גרים מתרמוד. וכשרין לבא בקהל ולא אמרינן ממזרים הן (שהם) שנעשרו צנות עשרת השבטים ועמ"ס ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר (שם). הלכה כסתם משנה. רבי הוא סדר המשנה וכשרה דבני חסד וישו צעירי שאין סתם ולא הכיר שם אמונו עליהן כדי שלא יהו עניה מפי יחד ונלוין כאלו שנו מפי המזוינים ויעשו כמותן (ביצה ב.). אמוראי נהו ואלביא דר' יוחנן. אמר סתם משנה אמר ר' יוחנן אמר ס' (תוהות) דלח כיל ר' יוחנן ליתמינה הלכה כסתם משנה, אלמא היכא דקבירא ליה אמר כהני הלכה כמשנה זו, ואמוראי אחרינא אמר משמיה דר' יוחנן הלכה כסתם משנה (תוהו טב.). צוה ה' ליעקב סביביו צרו. צריש שיהו כוכבים אולם צריש דהיינו כוכבים ומואב שהאירו להם יתר מן הכל כדאמרינן בחלק (סנהדרין צו.) עמון ומואב שני ציפי ירושלים היו, אולם ליה סביב כוכבים אולם אף בגלותם. כגון הומניא. דעמוניא היא הויכס סמריצ צבלל והו מנירס לישראל שצטוס נהלא (קדושין טב.). וינחם בחלה ובחבור. צעשרת השבטים שהגלה סמריצ משתעי (קדושין עב.).

ישראל עניים: **מעשרת שבטים הוא.** ששאלו עובדות כוכבים וקסבר דעובדת כוכבים שילדה מישראל הולד ממזר וחוששין לקידושי ממזר: **צנוקא דקביעי.** בני עשרת השבטים וכל קצוע כמחלה על מחלה דמי. והיכא קביעי כדכתיב וינחם בחלה ובחבור: וז

עובדי כוכבים להיכל הכל נפנו על כסף וזהב והם נפנו על בנות ירושלים שנאמר ינשים בציון ענו בתולות בערי יהודה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן פסוק זה שר העולם אמרו **נער הייתי גם זקנתי מאן אמריה** אילימא קודשא בריך הוא מי איכא זקנה קמיה ואלא דוד אמריה מי קשיש כולי האי אלא ש"מ שר העולם אמרו ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב **ידו פרש צר על כל מחמדיה זה עמון ומואב בשעה שנכנסו עובדי כוכבים להיכל הכל נפנו על כסף וזהב והם נפנו על ס"ת אמרו זה שכתוב בו **לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' ישרף באש צוה ה' ליעקב סביביו צרו**** א"אמר רב כגון הומניא לפום נהרא אמר רב יהודה א"ר אסי עובד כוכבים שקידש בומן הזה חוששין לקדושין שמא מעשרת השבטים הוא והא כל דפריש **מרובא פריש** בדוכתא דקביעי דאמר רבי אבא בר כהנא **וינחם בחלה ובחבור נהר גזון וערי מדי חלה זה חלוון והחבור** וז

זכרונה (צ"ק ט: ס) וזכרונה דוכתי והא דפריך ומי א"ר יוחנן הכי הוה מצי למיפרך סתמא דמתני' דפרק האומר אלמא דניחא ליה למיפרך ומנ"י דנדה דאמר רבי יוחנן כהניא דמקבלים גרים מן התרמוד ולעיל אמר דאין מקבלים ועוד דמתני' נדה אלימא טפי לאקשויי מינה משום דהתם מוכח דלא צאו עליהן עובד כוכבים ועבד דאי צאו עליהם אמאי כתימיהן טהורים וליכא למימר משום דסברה דהולד כשר דבתר עובד כוכבים ועבד שדינן ליה דהא משמע דאתיא נמי כרבי יהודה דליירי צרישא ורבי יהודה על כרחך סבר דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר דכפי' לעיל גזי מה לאלמנה שכן היא עממה מתחללת: **בשלמא** למ"ד משום עבדי שלמה קסבר בו. וא"ת ל"ל למיתלי טעמא משום ממזרות הוה ליה למימר משום עבדי שלמה דעבדים אסורין בישראלית וי"ל דמסתמא נתיישבו העבדים ממה ואיכא למ"ד צפ' השולח (גיטין ט: ט) נתיאשתי מפלוני עבדי אינו כריך גט שחרור: **קסבר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר.** וכן צפ' החולץ (לקמן מה: ט) סוגיא דהש"ס אולא דר' יוחנן אית ליה עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר מ"מ נראה אמת דלרבי יוחנן הולד כשר דבכל דוכתי ק"ל דרבי יוחנן אית ליה כסתם משנה וסתם משנה דהאומר (קדושין ט: ס) סברה דהולד כשר אע"ג דמתני' דפרק אלמנה (לקמן ט: ס) סברה דהולד ממזר מעובד כוכבים ועבד מ"מ נראה לקמן קמ"א דמסתמא דמתני' דהאומר דהאומר גבי הילכתא פסיקתא דקדושין (ב) וכו"ל צה קרי הילכתא פסיקתא דהגזול קמ"א (צ"ק קב.) וכל הנהו דסברי הולד ממזר אמו כר"ע כדאמרינן צעשרה יוחסין (קדושין עה: ט) וסברי לה כר"ע דלמחר עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר והתם נמי משמע דרבי יוחנן משום ר' ישמעאל סבר הולד כשר וא"ת והיכי פשיטא ליה התם דלר"ע הו ממזר מעובד כוכבים ועבד דלמא גמר מאשת אב או מאנוסת אביו דלא תפסי צה לדידיה [אלא לאחריתי תפסין] לאפוקי הני דלא תפסי לא לדידיה ולא לאחריתי דהכי איכא למ"ד צפ' החולץ (לקמן מה: ט) וי"ל דמתן כהניא צפ' אלמנה (לקמן ט: ט) דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר וע"כ ר"ע היא וא"ת צבלמא מעבד הו ממזר דבעבד איכא לאו אלמא מעובד כוכבים אמאי הו ממזר צ"ד של שם גזרו ומדאורייתא ביאת היתר היא וי"ל אע"ג דביאת היתר היא מדאורייתא צננעא מ"מ כיון דלא תפסי צה קידושין הו ממזר כמו צעבד דאפילו ר"ש התיימי היה מודה אי לאו משום דלא תפסי צה קידושין לא לדידיה ולא לאחריתי והואיל דמעבד הו ממזר לר"ע (ו) דאע"ג דלא תפסי צה קדושין לא לדידיה ולא לאחריתי הו ממזר מעובד כוכבים א"ג מעובד כוכבים לא הו ממזר אלמא מדרבנן ובכל מקום מזכיר עובד כוכבים אגב עבד כמו שמזכיר חלוזה אגב גרושה בכל דוכתי ובאלו הן הלוקין (מסות יג.) והראשון עיקר: **פסוק** זה שר העולם אמרו. קשיא לר"ת דעשה הפייט **השר המשרת נער נקרא הוא מטטרוון הנכבד והגורא אלמא מטטרוון הוא שר העולם שנקרא נער וצפיוט אחר יסד תוקף מטטרוון שר הנהפך לאש מבצר משמע דחנוך הוא מטטרוון ואי אפשר שיהיה חנוך שר העולם דצפרק אלו טרפות (חולין פ. ט) אמר דצעשרת ימי צראשית תפת שר העולם ואמר ישמה ה' צמעשיו ותנוך לא היה צמעשה צראשית וי"ל דמטטרוון אין זה שר העולם והא דנקרא נער לא משום דכתיב נער הייתי וגם זקנתי אלמא (ט) נער שכן היה שמו וצפסיקתא (ט) צח' שמות של מטטרוון מונה נמי נער **ועוד** דלאגדות חולקות זו על זו דצבראשית רבה י"א דחנוך מת **כדמתרגמי** כי לקח אותו (צבראשית ה) המית יתיה וצריש מסכת דרך ארץ (ט) משמע דנכנס לג"ע צחייו: **עובד כוכבים** שקדש בומן הזה חוששין לקידושין חיישנן בו. פי' צקונטרס דקסבר עובדת כוכבים שילדה מישראל הולד ממזר וחוששין לקידושי ממזר ומימה דכמה משניות מוכח דאין מתייחס אלמא אחריה דמתן לקמן צפ"צ (ד' כג.) מי שיש לו בן מכל מקום [פוטור אשת אביו מן הייבוס] מוח' ממני שיש לו מן השפחה ומן העובדת כוכבים ומן צפרק האומר (קדושין טו: ט) דולד שפחה ועובדת כוכבים כמותה ולא הו ממזר ונראה דלא קשיא כל כך דהנהו משניות סברי דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר והי"ה איפכא ורב אסי סבר כר"ע דאמר אין קידושין תופסין צחיצי לאוין והולד ממזר מעובד כוכבים ועבד **והוא** הדין הבא על שפחה ועובדת כוכבים ונראה דטעמא דרב יהודה אמר רב אסי משום צנות ולית ליה צנתיא דההוא דרא אינטרווי אינטרו ועל כרחך רבי יוחנן דאמר וכולן לפסול לא משום שאלו על העובדות כוכבים דהא צפ' שני (לקמן כג. ט) כהניא סבר כשמואל דאין צנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי צנך אלמא חלה משום בנות הוא דאמר ליה דאינטרווי אינטרו ואע"ג דרב יהודה אית ליה צהחולץ (לקמן מה.) דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר הלא משמיה דרב אסי קאמר: **ברובתא** דקביעי. דצדוכתייהו הו רובא מעשרת שבטים ולא כמו שפירש צקונטרס משום דכל קצוע כמחלה על מחלה דמי דאי אילו היה לגבה כל דפריש מרובא פריש כדאמרינן צסוף פרק קמא דכתובות (דף טו: ט) ואין**

א) נדה ט: ט) שנת מו. וט"ז. א) גיטין פא: חולין מ. מנחות נב: נדה טו: ט) ד' [לקמן מה. זט. קידושין ע. א.] וקדושין עב: וע"ש שאלו רב יהודה (א) ניומא פד: וש"ט, א) וקדושין עב. א.) ע"א, ט) [שיך לעמוד א' קודם ד"ה כל הכתמים:] (א) ויבאר לשמחת מורה, (א) ויעי' היטב מוס' חולין ס. ד"ה פסוק וכו' מ"ש צמס יוספין, (א) דבניקולס ויכרטי' ליתא, (א) ונוטע ספ"ה, (א)

תורה אור השלם

1. ג'שים בציון ענו בקולת בצרי' יחודה:
2. נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק יצוב ויורע מבקש לחם:
3. ידו פרש צר על כל מחמדיה פי' ראתה גוים באו מקדשה אשר צריחה לא יבאו בקהל איה א י
4. לא יבא עמוני ומואבי בקהל י' גם דוד עשיתי לא יבא יבא לחם בקהל י' ער עולות: דברים כג ד פרשה ציון בקריה אין מנחם לה צוה י' ליעקב סביביו צרו הייתה ירושלים לקדה ביניהם:
5. איה א י
6. ויגל מלך אשור את ישראל אשורה וינחם בחלה ובחבור נהר גזון וערי מדי:

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה אמוראי וכו' דהולד צנות ישראל בחוקת ע' לקמן מד ע"א דף ע ע"א וע"ג: ד"ה פסוק זה וכו' ועוד דאגרות חולקות כפי' רבנים צ"ב ד' קבל ע"צ ד"ה קבלו: ד"ה עובד כוכבים שקדש וכו' וח"ה הבא על שפחה. עין לקמן סט ע"צ גממתי וע"ג:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עבדי שלמה ששאלו צנות ישראל בחוקת עושין: (ב) ד"ה נער וכו' דלזכריה להאי קרא לעיל נקט ליה הכא: (ג) תוספות ד"ה קסבר וכו' דכיוצא בה: (ד) בא"ד לר"ע אע"ג דלא כ"ל אות ד' מנחק: (ה) ד"ה פסוק וכו' גם זקנתי אלא שכן היה שמו נער ובפסיקתא: